

Alūksnes rajona vietējo pašvaldību

darbības izvērtējums

izglītības funkcijas īstenošanā

Saskaņā ar likuma „Par pašvaldībām” **15.panta pirmās daļas 4.punktu** viena no vietējo pašvaldību autonomām funkcijām (turpmāk – funkcija) ir *gādāt par iedzīvotāju izglītību (iedzīvotājiem noteikto tiesību nodrošināšana pamatizglītības un vispārējās vidējās izglītības iegūšanā; pirmsskolas un skolas vecuma bērnu nodrošināšana ar vietām mācību un audzināšanas iestādēs; organizatoriska un finansiāla palīdzība ārpuskolas mācību un audzināšanas iestādēm un izglītības atbalsta iestādēm u.c.).*

Pildot funkciju, pašvaldībām jāņem vērā arī Izglītības likumā, Vispārējās izglītības likumā, Profesionālās izglītības likumā, Sporta likumā noteiktā pašvaldību kompetence un saskaņā ar šiem likumiem izdotie Ministru kabineta noteikumi.

Nolūkā izpētīt, kā tiek pildīta funkcija, Pašvaldību darbības analīzes un metodoloģijas departamenta darbinieki 2007.gada 21.martā un 14.maijā izlases veidā apmeklēja vairākas Alūksnes rajona vietējās pašvaldības. Izpēte tika veikta Zeltiņu pagastā (iedzīvotāju skaits – orientējoši 410), Ilzenes pagastā (450), Virešu pagastā (780) Trapenes pagastā (910), Kalncempju pagastā (280), Annas pagastā (550), Malienas pagastā (500), Jaunannas pagastā (600), kur darbinieki iepazinās ar izglītības darba organizāciju, noskaidroja, kādas iespējas ir iedzīvotājiem iegūt nepieciešamo izglītību attiecīgā pagasta administratīvās teritorijas izglītības iestādēs, cik izmaksā pašvaldību izglītības iestāžu uzturēšana, kā tiek pildīta Izglītības likumā noteiktā obligātā prasība par piecgadīgo un sešgadīgo bērnu sagatavošanu pamatizglītības ieguvei, kādas raksturīgākās problēmas traucē vai kavē funkcijas izpildi.

Zeltiņu pagastā:

- 2006./2007. mācību gadā Zeltiņu pamatskolā (vietu skaits – 120) mācās 52 skolēni (piepildījums – 43%);
- skolā atsevišķās telpās organizēta obligātā piecgadīgo un sešgadīgo bērnu sagatavošanu pamatizglītības ieguvei;
- skolas uzturēšanai no pašvaldības budžeta 2006.gadā kopumā izlietoti Ls 69070, plānots izlietot 2007.gadā – Ls 144210 (208 %). Paredzēti kārtējie skolas telpu remonta u.c. darbi. Problēma – sporta zāles būvniecība. Projekts izstrādāts. Investīcijas nav pieprasītas, jo esošajā situācijā (neliels iedzīvotāju skaits, maz bērnu un skolēnu) sporta zāle netiek

uzskatīta par prioritāru celtniecības objektu. Pēc pagasta iekļaušanās Alūksnes novadā tiks pieprasītas investīcijas;

- skolēni, kuru dzīvesvieta deklarēta pagasta teritorijā, vidējo izglītību iegūst Alūksnes vidusskolā (vai ģimnāzijā) un Gaujienas vidusskolā, profesionālo izglītību – Alsviķu profesionālajā skolā, profesionālās ievirzes izglītību – Alūksnes Mākslas skolā un Alūksnes Mūzikas skolā. Bērnu vecāki izmanto Alsviķu pirmsskolas izglītības iestādes „Saulīte” pakalpojumus;
- tikai viena skolēna vecāki (iemesls – konflikts ar atsevišķiem pedagogiem) izvēlējušies izglītības iestādi Alsviķu pašvaldības administratīvajā teritorijā (Strautiņu pamatskolu);
- pagasts veic savstarpējos norēķinus ar citām pašvaldībām par izglītības iestāžu sniegtajiem pakalpojumiem pagasta bērniem un skolēniem atbilstoši Ministru kabineta 1999.gada 13.jūlija noteikumu nr.250 „Kārtība, kādā veicami pašvaldību savstarpējie norēķini par izglītības iestāžu vai sociālās aprūpes iestāžu sniegtajiem pakalpojumiem” nosacījumiem;
- pagasta teritorijā tiek nodrošināts pašvaldības transports skolēnu pārvadāšanai uz pamatskolu un atpakaļ;
- skolēniem, kuri mācās izglītības iestādēs, kas izvietotas citu pašvaldību administratīvajā teritorijā, tiek kompensēta braukšanas maksa par sabiedriskā transporta izmantošanu saskaņā ar Ministru kabineta 1999.gada 2.novembra noteikumu nr.370 „Noteikumi par braukšanas maksas atvieglojumiem sabiedriskajā transportā” nosacījumiem;
- pamatskolā pilnībā nokomplektētas pedagogu štata vietas.

Ilzenes pagastā:

- 2006./2007.mācību gadā Ilzenes pamatskolā (vietu skaits – 120) mācās 57 skolēni (piepildījums – 47%);
- skolā atsevišķās telpās organizēta obligātā piecgadīgo un sešgadīgo bērnu sagatavošanu pamatizglītības ieguvei. Attiecīgo izglītības programmu apgūst 12 bērni, tikpat bērnu apgūst pirmsskolas izglītības programmu;
- skolas uzturēšanai no pašvaldības budžeta 2006.gadā kopumā izlietoti Ls 85240, plānots izlietot 2007.gadā – Ls 95450 (112%). Skolā paredzēts nomainīt logus, izbūvēt ugunsdzēsības signalizāciju, veikt nepieciešamos skolas remonta darbus;
- skolēni, kuru dzīvesvieta deklarēta pagasta teritorijā, vidējo izglītību iegūst Alūksnes vidusskolā (vai ģimnāzijā) un

Smiltenes vidusskolā, profesionālās ievirzes izglītību – Alūksnes Mūzikas skolā;

- dažādu iemeslu dēļ (skolēns vai ģimene faktiski dzīvo citas pašvaldības administratīvajā teritorijā) atsevišķi vecāki saviem bērniem izvēlējušies citu pamatskolu;
- pagasts veic savstarpējos norēķinus ar citām pašvaldībām par izglītības iestāžu sniegtajiem pakalpojumiem pagasta bērniem un skolēniem atbilstoši Ministru kabineta 1999.gada 13.jūlija noteikumu nr.250 „Kārtība, kādā veicami pašvaldību savstarpējie norēķini par izglītības iestāžu vai sociālās aprūpes iestāžu sniegtajiem pakalpojumiem” nosacījumiem;
- pagasta teritorijā tiek nodrošināts pašvaldības transports skolēnu pārvadāšanai uz pamatskolu un atpakaļ;
- skolēniem, kuri mācās izglītības iestādēs, kas izvietotas citu pašvaldību administratīvajā teritorijā, tiek kompensēta braukšanas maksa par sabiedriskā transporta izmantošanu saskaņā ar Ministru kabineta 1999.gada 2.novembra noteikumu nr.370 „Noteikumi par braukšanas maksas atvieglojumiem sabiedriskajā transportā” nosacījumiem;
- pamatskolā pilnībā nokomplektētas pedagogu štata vietas;
- pagasta padomes priekšsēdētāja A.Prižavoite uzskata, ka esošā iedzīvotāju dzīvesvietas deklarēšanas kārtība apgrūtina pagasta amatpersonu darbu, jo ne vienmēr var operatīvi noskaidrot, cik, piemēram, skolēnu jaunajā mācību gadā mācīsies pamatskolā, tāpēc ka atsevišķu skolēnu dzīvesvieta ir deklarēta pagastā, bet faktiski viņi dzīvo citos pagastos un mācās šo pagastu pamatskolās.

Virešu pagastā:

- 2006./2007. mācību gadā Virešu pamatskolā (vietu skaits – 110) mācās 52 skolēni (piepildījums – 47%);
- skolā atsevišķās telpās organizēta obligātā piecgadīgo un sešgadīgo bērnu sagatavošanu pamatizglītības ieguvei. Attiecīgo izglītības programmu apgūst 20 bērni;
- skolas uzturēšanai no pašvaldības budžeta 2006.gadā kopumā izlietoti Ls 131190, paredzēts izlietot 2007.gadā – Ls 105000 (80 %);
- skolēni, kuru dzīvesvieta deklarēta pagasta teritorijā, vidējo izglītību iegūst Smiltenes vidusskolā un Gaujienas vidusskolā, profesionālās ievirzes izglītību Virešos var iegūt Alūksnes Mākslas skolas un Alūksnes Mūzikas skolas filiālē;

- pagasts veic savstarpējos norēķinus ar citām pašvaldībām par izglītības iestāžu sniegtajiem pakalpojumiem pagasta bērniem un skolēniem atbilstoši Ministru kabineta 1999.gada 13.jūlija noteikumu nr.250 „Kārtība, kādā veicami pašvaldību savstarpējie norēķini par izglītības iestāžu vai sociālās aprūpes iestāžu sniegtajiem pakalpojumiem” nosacījumiem;
- skolēni braukšanai uz pagasta pamatskolu un atpakaļ pašvaldības teritorijā izmanto sabiedrisko transportu;
- skolēniem tiek kompensēta braukšanas maksa par sabiedriskā transporta izmantošanu saskaņā ar Ministru kabineta 1999.gada 2.novembra noteikumiem nr.370 „Noteikumi par braukšanas maksas atvieglojumiem sabiedriskajā transportā”;
- pamatskolā pilnībā nokomplektētas pedagogu štata vietas.

Trapenes pagastā:

- 2006./2007. mācību gadā Trapenes pamatskolā (vietu skaits – 160) mācās 100 skolēni (piepildījums – 62%);
- skolā atsevišķās telpās organizēta obligātā piecgadīgo un sešgadīgo bērnu sagatavošanu pamatizglītības ieguvei. Attiecīgo izglītības programmu apgūst 15 bērni;
- skolas uzturēšanai no pašvaldības budžeta 2006.gadā kopumā izlietoti Ls 111470, plānots izlietot 2007.gadā – Ls 138240 (124 %). Paredzēti kārtējie skolas telpu remonta darbi, ugunsdzēsības signalizācijas ierīkošana u.c. Problēma – sporta zāles būvniecība. Kad būs izstrādāts projekts, pašvaldība iesniegs investīciju pieprasījumu RAPLM;
- skolēni, kuru dzīvesvieta deklarēta pagasta teritorijā, vidējo izglītību iegūst Alūksnes vidusskolā (vai ģimnāzijā), Smiltenes vidusskolā, Apes vidusskolā, vidējo izglītību ar profesionālo ievirzi – Balvu amatniecības vidusskolā;
- galvenokārt tādēļ, ka skolēns vai skolēna ģimene faktiski dzīvo citas pašvaldības administratīvajā teritorijā, atsevišķi vecāki saviem bērniem izvēlējušies pamatskolu faktiskajā dzīvesvietā (Valkas rajona Grundzāles pagastā, Alūksnes rajona Jaunalūksnes pagastā, Valmieras rajona Kauguru pagastā);
- pagasts veic savstarpējos norēķinus ar citām pašvaldībām par izglītības iestāžu sniegtajiem pakalpojumiem pagasta bērniem un skolēniem atbilstoši Ministru kabineta 1999.gada 13.jūlija noteikumu nr.250 „Kārtība, kādā veicami pašvaldību savstarpējie norēķini par izglītības iestāžu vai sociālās aprūpes iestāžu sniegtajiem pakalpojumiem” nosacījumiem;

- pagasta teritorijā tiek nodrošināts pašvaldības transports skolēnu pārvadāšanai uz pamatskolu un atpakaļ;
- skolēniem, kuri mācās mācību iestādēs, kas izvietotas citu pašvaldību administratīvajā teritorijā, tiek kompensēta braukšanas maksa par sabiedriskā transporta izmantošanu saskaņā ar Ministru kabineta 1999.gada 2.novembra noteikumu nr.370 „Noteikumi par braukšanas maksas atvieglojumiem sabiedriskajā transportā” nosacījumiem;
- pamatskolā pilnībā nokomplektētas pedagogu štata vietas.

Kalnecmpju pagastā:

- nav nodibināta neviena izglītības iestāde, jo pagastā ir vismazākais iedzīvotāju skaits ne tikai Alūksnes rajonā, bet visā Latvijā. Pirmsskolas vecuma un skolas vecuma bērnu skaits ir nepietiekošs, lai nokomplektētu attiecīgās izglītības iestādes;
- triju bērnu vecāki izmanto Virešu pagasta pamatskolas piedāvātās iespējas piecgadīgo un sešgadīgo bērnu sagatavošanai pamatizglītības ieguvei;
- Trīspadsmit skolēni apmeklē Annas pagasta un Zeltiņu pagasta pamatskolas, kā arī Gulbenes rajona Beļavas pagasta pamatskolu.
- Vienpadsmit skolēni vidējo izglītību iegūst Alūksnes, Gulbenes, Balvu vidusskolās (vai ģimnāzijās);
- pagasts veic savstarpējos norēķinus ar citām pašvaldībām par izglītības iestāžu sniegtajiem pakalpojumiem pagasta bērniem un skolēniem atbilstoši Ministru kabineta 1999.gada 13.jūlija noteikumu nr.250 „Kārtība, kādā veicami pašvaldību savstarpējie norēķini par izglītības iestāžu vai sociālās aprūpes iestāžu sniegtajiem pakalpojumiem” nosacījumiem;
- mācību gada laikā pagasts nodrošina transportu bērnu un skolēnu pārvadāšanai;
- skolēniem, kuri mācās izglītības iestādēs, kas izvietotas citu pašvaldību administratīvajā teritorijā, tiek kompensēta braukšanas maksa par sabiedriskā transporta izmantošanu saskaņā ar Ministru kabineta 1999.gada 2.novembra noteikumu nr.370 „Noteikumi par braukšanas maksas atvieglojumiem sabiedriskajā transportā” nosacījumiem.

Annas pagastā:

- 2006./2007.mācību gadā Annas pamatskolā (vietu skaits – 150) mācās 50 skolēni (piepildījums – 30%). Skola izvietota vairāk nekā 100 gadu vecā ēkā, kura salīdzinoši labi saglabājusies. Pagasta vadība skolu grib saglabāt, piesaistot skolēnus no citu

pašvaldību teritorijām, organizējot obligāto piecgadīgo un sešgadīgo bērnu sagatavošanu pamatizglītības ieguvei;

- skolas uzturēšanai no pašvaldības budžeta 2006.gadā kopumā izlietoti Ls 73480, plānots izlietot 2007.gadā – Ls 80780 (110%). Skolā paredzēts veikt nepieciešamos remonta darbus;
- skolēni, kuru dzīvesvieta deklarēta pagasta teritorijā, vidējo izglītību iegūst Alūksnes vidusskolā (vai ģimnāzijā);
- Septiņi bērni dzīvo un mācās Liepnas internātpamatskolā, viens- Jaunalūksnes (Bejas) pamatskolā;
- pagasts veic savstarpējos norēķinus ar citām pašvaldībām par izglītības iestāžu sniegtajiem pakalpojumiem pagasta bērniem un skolēniem atbilstoši Ministru kabineta 1999.gada 13.jūlija noteikumu nr.250 „Kārtība, kādā veicami pašvaldību savstarpējie norēķini par izglītības iestāžu vai sociālās aprūpes iestāžu sniegtajiem pakalpojumiem” nosacījumiem;
- pagasta teritorijā tiek nodrošināts pašvaldības transports skolēnu pārvadāšanai uz pamatskolu un atpakaļ;
- skolēniem, kuri mācās izglītības iestādēs, kas izvietotas citu pašvaldību administratīvajā teritorijā, tiek kompensēta braukšanas maksa par sabiedriskā transporta izmantošanu saskaņā ar Ministru kabineta 1999.gada 2.novembra noteikumu nr.370 „Noteikumi par braukšanas maksas atvieglojumiem sabiedriskajā transportā” nosacījumiem;
- pamatskolā pilnībā nokomplektētas pedagogu štata vietas. Visiem pedagogiem ir augstākā izglītība. Tikai dažu no 12 skolā strādājošajiem skolotājiem mācību slodze nedēļā ir lielāka par 21 stundu. Vairāku skolotāju mācību slodze ir mazāka par 21 stundu. Pedagogu vecums – pārsvarā 40-55 gadi. Trīs pedagogi ir pensionāri. Pašvaldība kompensē pedagogu apmācību izmaksas, transporta izmaksas.

Malienas pagastā:

- 2006./2007.mācību gadā Malienas pagasta speciālo pirmsskolas izglītības iestādi „Mazputniņš” (vietu skaits – 30) apmeklēja 36 bērni (piepildījums 120%);
- 2006./2007.mācību gadā Malienas pamatskolā (vietu skaits – 120) mācās 81 skolēns (piepildījums – 67%). Bērnu skaits tuvākajā nākotnē palikšot nemainīgs.
- skolā atsevišķās telpās organizēta obligātā piecgadīgo un sešgadīgo bērnu sagatavošanu pamatizglītības ieguvei, mācīšanas un mācīšanās process atbilst pamatizglītības standartu prasībām. Skolā moderna mācību materiālā bāze;

- skolas uzturēšanai no pašvaldības budžeta 2006.gadā kopumā izlietoti Ls 91042, plānots izlietot 2007.gadā – Ls 108000 (118%). Skolā paredzēts nomainīt logus un veikt nepieciešamos skolas telpu remonta darbus, ar 2008./2009.m.g. skolā paredzēts atvērt internātu, dodot iespējas skolā mācīties bērniem no tālākiem rajoniem;
- skolēni, kuru dzīvesvieta deklarēta pagasta teritorijā, vidējo izglītību iegūst Alūksnes vidusskolā (vai ģimnāzijā) un Balvu vidusskolā, profesionālās ievirzes izglītību – Alūksnes Mūzikas skolā;
- tikai viena skolēna vecāki izvēlējušies Māilupes pamatskolu;
- pagasts veic savstarpējos norēķinus ar citām pašvaldībām par izglītības iestāžu sniegtajiem pakalpojumiem pagasta bērniem un skolēniem atbilstoši Ministru kabineta 1999.gada 13.jūlija noteikumu nr.250 „Kārtība, kādā veicami pašvaldību savstarpējie norēķini par izglītības iestāžu vai sociālās aprūpes iestāžu sniegtajiem pakalpojumiem” nosacījumiem;
- pagasta teritorijā tiek nodrošināts pašvaldības transports skolēnu pārvadāšanai uz pamatskolu un atpakaļ;
- skolēniem, kuri mācās izglītības iestādēs, kas izvietotas citu pašvaldību administratīvajā teritorijā, tiek kompensēta braukšanas maksa par sabiedriskā transporta izmantošanu saskaņā ar Ministru kabineta 1999.gada 2.novembra noteikumu nr.370 „Noteikumi par braukšanas maksas atvieglojumiem sabiedriskajā transportā” nosacījumiem;
- pamatskolā pilnībā nokomplektētas pedagogu štata vietas. Skolā strādā 13 skolotāji uz pilnu slodzi un viens – uz pusslodzi. Pedagogu vidējais vecums – ap 35 gadiem.

Jaunannas pagastā:

- 2006./2007.mācību gadā Mūzikas un mākslas skolā (vietu skaits 100) mācās 108 skolēni (piepildījums 108%);
- Mūzikas un mākslas skolas budžets 2007.gadam ir Ls 82659 (t.sk. vecāku līdzfinansējums–Ls 3600, mērķdotācija pedagogu atalgojumam Ls 59977, pašvaldības līdzekļi Ls 8881, pārējie līdzekļi (no rajona padomes) Ls 10201);
- vecāku līdzfinansējumu nosaka Jaunannas pagasta padomes 2006.gada 26.oktobra sēdes lēmums Nr.11;
- 2006./2007. mācību gadā pamatskolā (vietu skaits – 120) mācās 80 skolēni (piepildījums – 66%).Pamatskolā nav nokomplektēta 2.klase;

- pamatskolā atsevišķās telpās organizēta obligātā piecgadīgo un sešgadīgo bērnu sagatavošanu pamatizglītības ieguvei;
- skolas uzturēšanai no pašvaldības budžeta 2006.gadā kopumā izlietoti Ls 91042, plānots izlietot 2007.gadā – Ls 108000 (118 %). Paredzēti kārtējie skolas telpu remonta u.c. darbi.;
- skolēni, kuru dzīvesvieta deklarēta pagasta teritorijā, vidējo izglītību iegūst Alūksnes vidusskolā (vai ģimnāzijā), Balvu un Gulbenes vidusskolā;
- triju skolēnu vecāki (iemesli – konflikts ar klasesbiedriem, vecāku dzīvesvieta ir pagastā, bet darba vieta Alūksnē) izvēlējušies pamatskolu Alūksnes pilsētas administratīvajā teritorijā;
- pagasts veic savstarpējos norēķinus ar citām pašvaldībām par izglītības iestāžu sniegtajiem pakalpojumiem pagasta bērniem un skolēniem atbilstoši Ministru kabineta 1999.gada 13.jūlija noteikumu nr.250 „Kārtība, kādā veicami pašvaldību savstarpējie norēķini par izglītības iestāžu vai sociālās aprūpes iestāžu sniegtajiem pakalpojumiem” nosacījumiem;
- pagasta teritorijā tiek nodrošināts pašvaldības transports skolēnu pārvadāšanai uz pamatskolu un atpakaļ;
- skolēniem, kuri mācās izglītības iestādēs, kas izvietotas citu pašvaldību administratīvajā teritorijā, tiek kompensēta braukšanas maksa par sabiedriskā transporta izmantošanu saskaņā ar Ministru kabineta 1999.gada 2.novembra noteikumu nr.370 „Noteikumi par braukšanas maksas atvieglojumiem sabiedriskajā transportā” nosacījumiem;
- pamatskolā pilnībā nokomplektētas pedagogu štata vietas. 13 skolotāji strādā uz pilnu slodzi, 3 – amatu apvienošanas kārtībā. Ņemot vērā zemos dzimstības rādītājus, tuvākajos 3 – 5 gados nebūs skolēnu skaita pieauguma. Ar 2009./2010. mācību gadu paredzēts apvienot pirmās četras klases. Pedagogu vidējais vecums – ap 40 gadiem. Pašvaldība atmaksā pedagogu apmācības un kvalifikācijas paaugstināšanas kursus. 1-2 reizes gadā pašvaldība pedagogiem piešķir bezmaksas transportu ekskursiju organizēšanai.

SECINĀJUMI:

1. Visos minētajos pagastos (izņemot Kalncempju pagastu) ir nodrošinātas iespējas iegūt pamatizglītību.
2. Ņemot vērā finansiālās iespējas, Pašvaldības kompensē pamatskolu pedagogiem dažādus, ar viņu profesionālo darbību saistītus, izdevumus,

piemēram, apmaksā pedagogu apmācības un kvalifikācijas paaugstināšanas kursus, kompensē transporta izdevumus u.c.

3. Pagastu administratīvās teritorijas ir salīdzinoši nelielas, tajās dzīvo maz iedzīvotāju, ir nepietiekošs skolēnu skaits, tāpēc nav attīstīta nepieciešamā infrastruktūra vidusskolas un cita veida izglītības iegūšanai. Šo izglītību skolēni, kuru dzīvesvieta deklarēta konkrētā pagasta teritorijā, iegūst citas pašvaldības administratīvajās teritorijās izvietotajās izglītības iestādēs, par ko pagasti veic savstarpējos norēķinus un kompensē braukšanas maksu par sabiedriskā transporta izmantošanu, lai nokļūtu izvēlētajā izglītības iestādē.

4. No minētajām astoņām pašvaldībām divas (Trapenes pagasts un Virešu pagasts) nolēmušas iekļauties Apes novadā, pārējās sešas – Alūksnes novadā. Novados būs attīstīta nepieciešamā infrastruktūra izglītības autonomās funkcijas īstenošanai, lai tādējādi radītu iespējas skolēniem saņemt viņu vēlmēm atbilstošu izglītību deklarētajā dzīvesvietā.

25.05.2007.

Pašvaldību darbības analīzes un metodoloģijas departaments